

TISKOVÁ ZPRÁVA

Užívání nelegálních drog u dospělých je stabilní, mezi dětmi a dospívajícími dokonce klesá. Roste však nadužívání psychoaktivních léků u seniorů a žen

Praha, 14. 11. 2023 – Rada vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí dnes schválila dvě obsáhlé zprávy: Zprávu o nelegálních drogách v České republice 2023 a Zprávu o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice 2023. Zprávy přinášejí nové odhady počtu lidí užívajících nelegální drogy a počtu osob v riziku závislosti na psychoaktivních lécích. Potvrzují vysokou míru nadužívání sedativ a opioidních analgetik a přinášejí data o užívání kratomu.

„Zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti jsou informačním zdrojem pro politiky, odborníky i veřejnost. Neexistuje jednoznačný recept na řešení problému se závislostmi. O to víc je nutné vycházet spíše z vědeckých podkladů a tento typ politik stavět na důkazech, ne na ideologii,“ říká **národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil** a dodává: *„Jsme jedinou zemí Evropy, kde monitorovací středisko shromažďuje informace o situaci a trendech v oblasti užívání legálních i nelegálních látek a závislostních produktů a jejich dopadech společně. To může být dobrým základem pro využití pro tvůrce politik. Vzhledem k tomu, že závislosti jsou jednou s nejzávažnějších příčin preventabilních onemocnění a předčasných úmrtí v EU, si opět dovoluji důrazně doporučit opustit populismus a ideologii a vzít vážně fakta a na nich postavit moderní politiky.“*

Obě zprávy - **Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023** a **Zpráva o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice 2023** - shrnují výsledky, které zkoumají, jak lidé užívají různé psychoaktivní látky. Tyto zprávy poskytují informace o vlivu na zdraví a sociálních souvislostech spojených s užíváním nelegálních drog a psychoaktivních léků. Zabývají se také situací v oblasti prevence, léčby závislosti a snižování rizik spojených s užíváním těchto látek a na národní politiku v oblasti závislostí a současné výzvy.

Situace v oblasti užívání nelegálních drog zůstává dlouhodobě stabilní. Nejčastěji užívanou nelegální drogou v obecné populaci jsou konopné látky, které v posledních 12 měsících užilo 7–10 % dospělých. Odhadem 46,5 tis. lidí užívá rizikově pervitin nebo opioidy, z toho 37 tis. pervitin a necelých 10 tis. opioidy. Injekčně užívá drogy odhadem 42,7 tis. lidí, což představuje více než 90 % osob užívajících drogy rizikově. Výskyt infekčních nemocí spojených s užíváním nelegálních drog a předávkování drogami je dlouhodobě nízký. K nízkému počtu předávkování opioidy přispívá i projekt distribuce naloxonu lidem užívajícím drogy rizikově prostřednictvím nízkoprahových adiktologických programů.

Pozitivním zjištěním je, že nejnovější studie potvrzují klesající trend míry užívání konopných látek a dalších nelegálních drog mezi dětmi a dospívajícími. Rozdíly v míře užívání konopných látek mezi chlapci a dívkami se postupně vyrovnávají.

„Tématem, které se prolíná oběma zprávami, je téma užívání opioidních analgetik. Rozlišujeme dvě skupiny osob zneužívajících psychoaktivní léky – na jedné straně jde o lidi trpící zdravotními problémy, u nichž primárním motivem je léčba těchto problémů, avšak ztratili nad užíváním psychoaktivních léků na předpis kontrolu, na druhé straně pak jde o osoby závislé na návykových látkách (alkoholu a/nebo nelegálních drogách), které užívají psychoaktivní léky jako náhradu nebo doplněk svých primárních drog nebo ke zmírnění abstinenčních příznaků,“ říká **vedoucí národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová**, a doplňuje: *„Rostoucí potřeba*

opioidních analgetik se většinou netýká nelegálního trhu, ale obecné populace. Ohroženou skupinou obyvatel jsou zejména senioři či chronicky nemocní lidé.“

V ČR je odhadem 740 tis. až 1,20 mil. dospělých osob, které projevují známky problematického užívání psychoaktivních léků. Jedná se převážně o sedativa a hypnotika a o opioidní analgetika. Tyto látky jsou často získávány od více lékařů různých specializací, tzv. doctor-shopping. Užívání psychoaktivních léků je přibližně dvakrát častější u žen a s věkem se zvyšuje. Zatímco u mladších lidí převažuje užívání opioidních analgetik, ve věkové skupině nad 35 let je výraznější užívání sedativ a hypnotik. Přibližně 12 % dospělých, kteří užívají psychoaktivní léky, je získalo jinak než na lékařský předpis (od známých, v lékárně bez předpisu nebo přes internet).

Monitoring rozsahu užívání psychoaktivních léků mezi dětmi, dospívajícími i dospělými nebyl dříve systematicky prováděn. Téma užívání léků je do studií začleněno pouze okrajově, chybí jednotná definice, screeningové nástroje nebo metody sledování rizikových forem užívání léků. Podle dat ze studie ESPAD 2019 někdy v životě sedm procent 16letých užilo léky se sedativním účinkem bez lékařského doporučení, deset procent užilo léky proti bolesti za účelem zlepšení nálady. Kombinaci psychoaktivních léků s alkoholem za účelem zlepšení nálady zkusilo šest procent 16letých. Problematika psychoaktivních léků je jedním z témat prevence závislostí ve školách, začleněným do širšího rámce prevence rizikového chování u dětí a mládeže.

V Zprávě o nelegálních drogách jsou také uvedena data o užívání psychoaktivní látky kratom. Tato látka není v ČR zakázána ani nelegální, nespadá však do kategorie léků ani potravin. V posledních 12 měsících ji užilo přibližně 3 % dospělé populace, přičemž nejčastěji se vyskytuje ve věkových skupinách 25–29 let a 20–24 let (11 %, resp. 10 %). Mezi dospívajícími stoupá míra užívání kratomu; podle studie provedené v Praze v roce 2021 ji v posledních 12 měsících uvedlo 2,0 %, v roce 2022 pak 4,4 % dospívajících.

„Potvrzuje se potřebnost systému různých režimů kontroly návykových látek. Dekriminalizace a přísně kontrolované dostupnosti pro dospělé, a zároveň zamezit dostupnosti takových látek dětem, stejně jako výrazně zlepšit regulace a prevence dopadů legálních závislostních produktů, jako jsou léky, hazard, nebo nové psychoaktivní látky, jako je kratom,“ říká Jindřich Vobořil a dodává: „Připravili jsme proto například novelu zákona o návykových látkách týkající se tzv. psychomodulačních látek, který nyní projednává Poslanecká sněmovna, která může regulovat látky, jako je kratom. Regulace týkající se konopí je nyní v procesu psaní paragrafového znění. Bohužel v oblastech řešení psychoaktivních léků, alkoholu, tabáku i hazardu máme velké dluhy. Několik desítek let tyto oblasti nebyly monitorovány a stát jim nevěnoval patřičnou pozornost, jak se ukazuje na údajích této zprávy. Doporučuji proto vládě se v dalším období soustředit na úkoly v oblasti rozvoje sítě adiktologických služeb a jejich financování a na další úkoly z Akčního plánu politiky v oblasti závislostí právě v těchto oblastech. Zároveň je nutné zlepšit regulaci legálních závislostních produktů nejen na základě fiskálních, nebo naopak ideologických postupů, ale na základě vědeckých údajů.“

Podrobnější informace

Přílohy k tiskové zprávě:

Souhrn Zprávy o nelegálních drogách v České republice 2023

Souhrn Zprávy o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice 2023

Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023 a Zpráva o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice 2023 - plné znění zpráv (PDF) najdete na webu drogy-info.cz v sekci [Zprávy, odborné publikace a časopis – Zprávy o situaci](#) a na stránce Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí pod záložkou [Výroční zprávy, publikace, metodiky](#).

Přehled situace - úvodní kapitoly obou zpráv (html) - pod záložkou [Přehled situace](#), na úvodní stránce drogy-info.cz.

Kontakt pro média:

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti

M +420 702 087 862, E-mail chomynova.pavla@vlada.cz

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku

M +420 725 805 865, E-mail voboril.jindrich@vlada.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, hlustik.david@vlada.cz,

+420 602 244 776